

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege privind Programul Național Prima Lumină

1. Descrierea situației actuale

În România sunt cel puțin 20.000 de gospodării neelectrificate – 21.432 de gospodării identificate de Ministerul Energiei în 2016, 100.000 estimate de Ministerul Economiei în 2012, 287.434 conform recensământului din 2011 și aproximativ 460.000 de locuințe (7% din totalul gospodăriilor) fără acces sau cu acces informal la electricitate, conform unei cercetări privind sărăcia energetică din 2017¹. În baza experienței directe, se estimează că cca. 50.000 de gospodării nu beneficiază de electricitate.

În cea mai favorabilă variantă, zeci (dacă nu sute) de mii de persoane, foarte mulți copii, își duc viața la lampă sau la lumânare. În aceste condiții, este greu de vorbit despre educație, sănătate, dezvoltare socială și personală, de viitor în general. Lipsa electricității favorizează abandonul școlar (accesul la informație nu există, iar temele sunt greu de făcut la lumânare sau la lanternă) și crește riscurile privind sănătatea (calitatea proastă a aerului în cazul locuințelor a căror singură sursă de încălzire sunt combustibilii solizi, mai ales atunci când sobele sunt improvizate și degradate, pericolul de incendii ridicat din cauza firelor de electricitate instalate ilegal sau informal și neizolate, sau în cazul iluminării cu lumânări, imposibilitatea refrigerării alimentelor, dificultatea de acordare a unor servicii medicale, etc.).

În lipsa unui program național de electrificare și implicarea autorităților locale este redusă, din mai multe motive: lipsa banilor, birocrăție, pasivitate, etc. Chiar dacă sunt inițiative de succes ale unor primării, acestea sunt punctuale și disperate.

2. Principalele prevederi ale Programului Național Prima Lumină

În mod similar cu alte programe naționale aflate în derulare (cum ar fi Prima Casă, Prima Mașină, etc.), proiectul de lege privind Programul Național Prima Lumină propune instituirea unui sistem de vouchere dedicat familiilor ale căror locuințe nu au fost racordate niciodată la rețeaua electrică și nu își permit să acopere costurile de conectare din cauza costurilor mult prea mari determinate de distanță și familiilor care se încadrează în categoria consumatorilor vulnerabili.

¹ Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil – evidențe din România și Europa, Centrul pentru Studiul Democrației, 2017

Cu ajutorul voucherelor de lumină, gospodăriile care nu au beneficiat de energie electrică vor putea achiziționa un sistem verde de producere a energiei electrice (fotovoltaic, hidro sau eolian) sau, acolo unde soluția este posibilă și mai rentabilă, se vor putea conecta la rețeaua electrică de distribuție publică.

Selecția și verificarea beneficiarilor se va face prin Serviciile de Asistență Socială din primării, de echipe comune asistent/lucrător social și auditor energetic/auditor social. Listele cu beneficiari vor fi întocmite de către primării și vor fi centralizate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, care va coordona și acțiunea de tipărire și distribuire a voucherelor. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei va realiza o listă cu firmele autorizate să participe la montaj, în cadrul acestui program.

Definirea criteriilor de acordare a voucherelor și modul de prioritizare a acordării acestora vor fi stabilite prin normele metodologice de aplicare a legii, care pot include diferite pachete, stabilite în funcție de un set de cerințe minimale fixate de experți tehnici (respectiv cost, timp de instalare, cerințe tehnice pentru fiecare tip de soluție).

Voucherele vor fi nominale și vor fi distribuite prin primării. Nu vor putea fi vândute. Dacă într-o comunitate sunt mai multe locuințe care se pot grupa pentru o soluție tehnică mai eficientă și mai eficace, beneficiarii vor putea face acest lucru. Oamenii sau chiar primăriile (pentru a eficientiza procesul în cazul în care într-o comunitate sunt mai multe locuințe neelectrificate), vor contacta apoi firmele autorizate pentru montaj.

3. Impactul financiar

Voucherul de lumină va avea o valoare care să poată acoperi costul unui sistem verde de bază (fotovoltaic, hidro sau eolian), care să asigure suficientă energie pentru iluminat și consumatori mici (frigider, televizor, satelit, radio), sau costurile conectării la rețeaua electrică locală, după caz. Costul mediu estimat este de 7.000 lei/voucher, necesar acoperirii costurilor echipamentelor, dar și costurile auxiliare (transport, instalare etc).

Un auditor energetic/auditor social, contractat de primărie, va stabili soluția optimă de energie electrică la care se va conecta locuința, iar sumele subvenționate prin vouchere pot diferi în funcție de soluția identificată (încadrându-se însă în limitele stabilite pe pachetul de cerințe minimale pentru fiecare tip de soluție).

Având în vedere că în prezent Ministerul Energiei nu are date clare privind numărul de gospodării neelectrificate și nici o imagine a distribuției acestora în funcție de motivele pentru care nu au acces la energie electrică, Programul Național Prima Lumină se poate implementa în etape – începând cu o fază de pilotare în 15.000 de locuințe. Pentru un cost mediu de 7.000 lei/voucher, costul total estimat pentru această fază ar fi de circa 21.000.000 euro.

Sursa de finanțare a Programului Național Prima Lumină o poate constitui Programul Național de Dezvoltare Locală.

4. Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

Aplicarea prevederilor proiectului de act normativ necesită două tipuri de măsuri normative:

- a) modificarea unor acte normative în vigoare:
 - modificarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare;
 - modificarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat.
- b) elaborarea unor acte normative în vederea implementării noilor dispoziții:
 - elaborarea de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Energiei, ANRE și Ministerul Finanțelor Publice a hotărârii Guvernului de aprobare a normelor metodologice privind procedura de identificare a beneficiarilor Programului Prima Lumină, definirea a modului și a criteriilor de acordare a voucherelor, obligațiile beneficiarilor și ale firmelor autorizate să participe la implementarea Programului, metodologia de monitorizare și control a modului de instalare și întreținere a echipamentelor, circuitul financiar și modul de decontare a voucherelor de lumină.

5. Concluzii

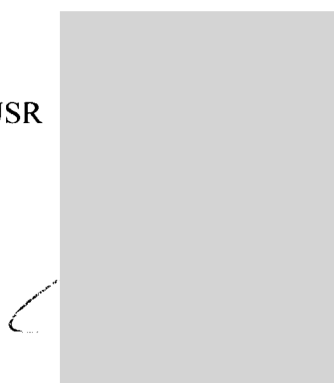
Instituirea acestui nou sistem de vouchere nu va reprezenta o susținere a consumului, ci o investiție pentru viitor, bazată atât pe motive legate de dezvoltarea economică a țării, cât și pe obligația morală a statului de a facilita incluziunea persoanelor defavorizate.

În numele inițiatorilor:

Silvia-Monica Dinică – Senator USR

Cristian Ghinea – Deputat USR

Tudor Rareș Pop – Deputat USR

Nr. Crt.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Deputat / Senator	Semnătura
1	PRISNEL ADRIAN	USR	DEP	
2	STANCIU - VIRTEȘU LUMIN SAHIEL	USR	DEP	
3	SELBUK CRISTIAN GABRIEL	USR	DEP	
4	ȘUPREȘCU DUMITRU	USR	DEPUTAT	
5	MORUSSI GEORGE	USR	Sen.	
6	MIEMER ADRIAN	USR	SENAT	
7	CRISTINA IURISNITI	USR	DEP.	
8	COSETTE CHICHIRAU	USR	Dep	
9	DORUS VLAD EMANUEL	USR	DEP	
10	Bucur-Dumitru	USR	DEP	
11	POPESCU NICOLAE DANIEL	USR	DEP	
12	VLAD SERGIU COSMIN	USR	Dep	
13	Pogdan Rodcan	USR	Dep	
14.	Silviu Belușeanu	USR	DEP.	
15.	MOSTEANU LIVIU - IONEL	USR	DEP	
16.	PREȘAN FIORINA - RAUCA	USR	SENAT	
17	STENIAN ION	USR	DEP.	
18	DIRCA GEORGE EDUARDO	USR	SENAT	
19	MIHAI GOTIU	USR	SENAT	
20	Don Lungu	USR	SENAT	
21	Vcl Alexandru	USR	SENAT	
22	CRISTINA GHICA	USR	SENAT	
23	Doin Barna	USR	DEP	
24	Pop Rașu Tudor	USR	Dep	